

Zápis ze 78. jednání KHV konaného dne 14. 9. 2015 od 14:00 hod. v zasedací místnosti Ministerstva dopravy, nábřeží L. Svobody 12, Praha 1.

Jednání se zúčastnili: **prof. Ing. Jiří Málek, DrSc. (předseda)**, prof. Ing. Petr Dvořák, CSc., RNDr. Miloslav Frýzek, prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc., prof. Ing. Štěpán Jurajda, Ph.D., doc. Ing. Jaroslav Machan, CSc., prof. Ing. Jitka Moravcová, CSc., prof. RNDr. Zdeněk Němeček, DrSc. (místopředseda), prof. RNDr. Tomáš Opatrný, Dr., prof. Ing. Josef Psutka, CSc., Ing. Martin Srholec, Ph.D., Ing. Karel Vejražka, Ph.D., prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., RNDr. Zdeněk Havlas, DrSc. (host), Dr. Ing. Luboš Sychra (host), PhDr. Jiřina Nováková, Ph.D. (host), Ing. Přemysl Filip (host) a Ing. Martin Matějka (tajemník komise).

Komise byla usnášeníschopná.

Z jednání byli omluveni: prof. Ing. Michal Hocek, CSc. a prof. MUDr. Josef Syka, DrSc.

Pro jednání komise byl předem navržen program, podklady pro jednání komise byly rozeslány via e-mail dne 10. 9 2015.

Projednávané body:

1. Zahájení, schválení návrhu programu [78-1 - předseda]
2. Informace z 307. zasedání Rady [ústní informace - předseda]
3. **Diskuse nad Principy Metodiky 2017+** [ústní informace - předseda]
4. Úprava jednacích řádů OVHP a EP [78-4 – předseda]
5. **Revize Metodiky 2013** – návrh úprav [78-5 – předseda]
6. Realizace Metodiky 2013
 - a. Aktuální stav výpočtu Hodnocení 2014 [ústní informace – tajemník]
 - b. Výsledek práce OVHP - uplatnění záporných bodů [ústní informace – tajemník]
7. **Příprava Metodiky hodnocení programů účelové podpory** [78-7^{*)} – Ing. Srholec]
^{*)} jedná se o předběžnou verzi materiálu, která ještě není určena ke zveřejnění.
8. Diskuse ohledne praxe certifikace aplikovaných výstupů [78-8-1, 2, 3 – prof. Jurajda]
9. Zajištění odborné koordinace panelů [ústní informace – prof. Jurajda]
10. Různé
11. Závěr

ad 1) Zahájení

Jednání zahájil **předseda**, který omluvil nepřítomné členy komise. Následně předseda seznámil členy komise s návrhem programu jednání. Program jednání byl členy komise odsouhlasen. Předseda konstatoval, že **komise je usnášeníschopná**.

ad 2) Informace z 307. zasedání Rady

Stručnou informaci o průběhu zasedání Rady, které se konalo 4. 9. 2015, podal předseda. Soustředil se zejména na body týkající se přípravy věcného záměru zákona o VaVaI a průběhu hodnocení v roce 2015 a 2016. Konstatoval, že bod týkající se úpravy statutů OVHP a EP byl z programu Rady stažen s tím, že bude znovu předložen na příštím 308. zasedání Rady společně s návrhem na úpravy jednacíh řádů OVHP a EP. Předseda dále sdělil, že Rada vzala na vědomí závěry ze 77. mimořádného zasedání KHV a schválila navržená východiska Metodiky 2017+. Rada dále uložila KHV pokračovat v revizi Metodiky 2013, v revizi návrhů na udělení záporných bodů v rámci konečných výsledků hodnocení 2014 a v přípravě Metodiky 2017+ podle schválených východisek Metodiky 2017+.

ad 3) Diskuse nad Principy Metodiky 2017+

Tento bod uvedl předseda svou presentací. V úvodu se zmínil o své účasti na konferenci k „RUV“ – registru uměleckých výstupů a stručně objasnil jeho funkci. Konstatoval, že i když se jedná o model „počítání bodů“ analogický stávající metodice hodnocení výsledků VaVaI, z jednání konference vyplývá, že příslušná odborná komunita zmíněný systém RUV podporuje. V další části presentace potom shrnul principy stávající metodiky hodnocení výsledků a zmínil možné varianty Metodiky 2017+, které zahrnují variantu evolučního vývoje stávajícího systému hodnocení výsledků výzkumu, se zapracováním významných prvků navržených v rámci projektu IPN Metodika, nebo variantu plného přechodu na zcela nový typ metodiky hodnocení výzkumných organizací navržený týmem IPN.

Na toto téma navázal doc. Machan svou presentací ke Strategii činností KHV a navazujících aktivit. Diskutoval aplikaci FMEA (Failure Mode Effects Analysis) na nově připravovanou Metodiku hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů, kdy navrhnul, aby se touto metodou analyzoval každý prvek, který bude nová Metodika navrhovat.

Po úvodních presentacích předseda k tomuto tématu otevřel diskusi. Prof. Jurajda členům Komise připomněl závěry Auditů MŠMT (který označil stávající systém hodnocení VaVaI za nepřijatelný) a zejména fakt, že nová metodika se bude zabývat hodnocením výzkumných organizací, nikoliv výsledků, jak je tomu doposud. Za „smrtonosný princip“, který nesmí být v nové metodice použit, označil mechanismus, kdy by finanční prostředky byly automaticky předěleny na něco, co splnilo určitá kritéria a je celkem jedno, jak sofistikovaná taková kritéria budou.

Dr. Havlas za podpory prof. Janouška zmínil fakt, že každé opatření, byť bude nová metodika sebelepší, vyvolává reakci celého systému včetně veřejnosti a toto chování obvykle není předvídatelné. Dochází tak k situacím, které si nový systém vůbec nekladl za cíl aktivovat.

Prof. Němeček položil otázku, kde bude bod „nula“ pro novou metodiku. Pokud totiž bude v nové metodice použito cca 80 % minulého stavu, jak například předpokládá projekt Metodika IPN, potom rozhodně tento minulý stav nazývaný kafemlejnec, nelze označit za mechanismus principiálně špatný.

Prof. Zažimalová upozornila, že na každém hodnocení není nejdůležitější jeho výsledek, ale jeho „formativní aspekt“, kdy hodnocení (např. srovnání se světovou úrovní) poskytuje zpětnou vazbu v průběhu činnosti daného subjektu a cílem je jeho další motivace, příp. zvýšení efektivity. Dále připomněla, že hodnocení, které opakovaně provádí AV ČR, má nákladovost cca 0,1 % institucionálních prostředků.

Komise pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů

Rada pro výzkum, vývoj a inovace

Prof. Moravcová shrnula, že celý systém podpory VaVaI v ČR se přechodem na nový systém hodnocení nesmí rozkolísat. Proto je jako stabilizační faktor navrhován v IPN Metodice poměr 80 : 20 (původní : nový). Dále uvedla, že lze uvažovat i o poměru 60 : 40, ale definování „bodu nula“ by dle ní byla chybná strategie.

Dr. Sychra upozornil, že všechny výše diskutované otázky by měl upravovat nový zákon o VaVaI, který je právě v etapě věcného návrhu. Připomněl, že hodnocení výsledků výzkumných organizací je jen část všech pohledů na výzkumnou organizaci a že dikce návrhu zákona počítá s přechodným obdobím a jeho postupným náběhu.

S tím souhlasil prof. Opatrný, neboť kromě hodnocení dosažených výsledků je nutné hodnotit i lidské zdroje a v případě vysokých škol i výuku. Dr. Havlas k tomu dodal, že výzkum a výuka může figurovat ve společném hodnocení pouze, pokud budou obě komponenty zastřešeny jednou rozpočtovou kapitolou. Na to navázal prof. Janoušek, že tento model podporuje jak Rada, tak Komise. Připomněl, že se jedná o tzv. „německý model“ a právě tam je nutné se inspirovat.

Prof. Dvořák na závěr diskuse položil otázku o postupu nad principy Metodiky IPN a to, zda se bude brát bod po bodu ze závěrečné zprávy IPN a o každém bodu se bude rozhodovat postupem „vzít celý / modifikovat / vypustit“, či zda bude zvolen přístup jiný.

Předseda diskusi ukončil s tím, že vyzval členy komise, aby se podrobně seznámili se souhrnnou zprávou společnosti Technopolis vytvořenou v rámci projektu IPN-Metodika (R&D Evaluation Methodology and Funding Principles) a jednání bodu přerušil. Komise se k tématu vrátí na svém příštím zasedání.

ad 4) Úprava jednacích řádů OVHP a EP

Tento bod stručně uvedl předseda s tím, že navržené změny jednacích řádů OVHP a Expertních panelů navazují na Komisi již schválené úpravy statutů OVHP a Expertních panelů a vycházejí jak ze zkušeností z práce panelů v roce 2014 v rámci prováděného Hodnocení 2014, tak z jednotlivých konkrétních doporučení předsedů panelů.

Předseda uvedl, že navržené změny především respektují zcela odlišný způsob práce obou typů panelů (OVHP provádí presenční hodnocení v prostorách Národní knihovny, Expertní panely pracují výhradně elektronicky a dálkovým způsobem), upravují konflikt zájmů a zohledňují roli předsedy panelu při zásadních rozhodováních.

K jednacímú řádu OHHP neměli členové Komise žádné připomínky.

V krátké diskusi k jednacímú řádu Expertních panelů členové Komise navrhli několik slovních úprav a vymezení, které zpřesňují dikci textu.

Závěr diskuse: Komise jednohlasně schvaluje předloženou úpravu jednacímú řádů OVHP a jednohlasně schvaluje předloženou úpravu jednacímú řádů Expertních panelů ve smyslu navržených úprav.

Usnesení: Navržené změny jednacích řádů OVHP a Expertních panelů Komise schvaluje a postupuje Radě ke schválení.

Po tomto bodu prof. Jurajda požádal o změnu programu jednání Komise a o přeřazení bodu 9 před bod 5. S návrhem souhlasili všichni členové Komise a předseda požádal prof. Jurajdu o uvedení bodu 9.

ad 9) Zajištění odborné koordinace panelů

Prof. Jurajda doporučil vyjít ze zkušeností z práce panelů GA ČR, kdy se všech jednání panelu vždy účastní též administrativní pracovníci GA ČR a zástupce vedení GA ČR. To umožňuje velmi rychlé a operativní reakce celého aparátu GA ČR, pokud to povaha práce panelu vyžaduje.

Usnesení: Komise doporučuje, aby zajištění odborné koordinace panelů mělo ze strany Sekce pro VaVaI personální podporu.

ad 5) Revize Metodiky 2013 – návrh úprav. Předseda úvodem shrnul, že tímto bodem se členové Komise zabývali na svém 77. mimořádném jednání, kdy přijali závěr, že Komise navrhne Radě takové úpravy Metodiky 2013 a v takovém rozsahu, aby nebylo nutné projednávání vládou a otevřel diskusi.

Dr. Sychra shrnul očekávání Sekce pro VaVaI, že dojde k modifikaci Metodiky 2013 např. zvýšením váhy smluvního výzkumu. Na to zareagoval prof. Psutka, který měl možnost analyzovat údaje vstupující do Pilíře III. v roce 2013 a 2014, s tím, že zatím není důvod pro takovou změnu parametru beta. Uvedl, že dalším dobrým důvodem je zachovat stávající datovou řadu při stejných parametrech a tím umožnit lepší vyhodnocení problematiky smluvního výzkumu na delší časové ose. Doc. Machan se naopak přimlouvá za zvýšení parametru beta, neboť tato forma podpory je velmi stimulující pro rozvoj spolupráce aplikační sféry s vysokými školami.

Prof. Jurajda podpořený Dr. Havlasem upozornili na skutečnost, že souběžně se zvyšováním parametru beta a tedy váhy smluvního výzkumu, musí být zajištěna alespoň namátková kontrola těchto údajů. Zároveň však připustili, že se jedná o náročný administrativní proces, který navíc není řádně legislativně ukotven. Ing. Vejražka k tomu navrhnul, aby tedy kontrole podléhal alespoň výsledek uvedený v RIV, který dle Pilíře III. slouží jako tzv. „spouštěč“.

V závěru diskuse předseda shrnul, že Komise navrhuje Radě zachovat parametr beta i pro rok 2015 na hodnotě „1“ a o tomto návrhu nechal hlasovat. Návrh byl schválen 8 hlasy, 3 členové se zdrželi.

V dalším hlasování týkajícím se změny alokované částky 10 mil. institucionální podpory pro zasílání výsledků do Pilíře II., členové Komise jednohlasně odsouhlasili tuto částku neměnit.

Usnesení: Komise doporučuje Radě neměnit text Metodiky 2013, zachovat parametr beta i pro rok 2015 na hodnotě „1“ a dále neměnit výši alokované částky institucionální podpory pro zasílání výsledků do Pilíře II.

ad 6) Realizace Metodiky 2013

ad 6a) Aktuální stav výpočtu Hodnocení 2014. K tomuto bodu podal ústní informaci tajemník komise, který uvedl, že práce probíhají a je předpoklad, že 1. verze výpočtu k připomínkám bude k dispozici dle plánu v polovině října, tj. v termínu smluvně stanoveném.

K bodu **6b) Výsledek práce OVHP - uplatnění záporných bodů** opět podal ústní informaci tajemník komise, který uvedl, že všichni oslovení předsedové OVHP panelů zareagovali a vyjádřili se k původnímu návrhu svého panelu na udělení záporných bodů.

Takový postup zvolila Komise proto, neboť si je vědoma, že otázka udělení záporných bodů je jak Komisí, tak Radou, ale i veřejností, vnímána jako značně citlivý proces. Tato opětovná kontrola se týkala především výsledků hodnocených „0“ tj. výsledků navržených na udělení záporných bodů.

Usnesení: Komise vzata tuto informaci na vědomí.

ad 7) Příprava Metodiky hodnocení programů účelové podpory.

K tomuto bodu předal Předseda slovo Ing. Srhoľci, který podal členům Komise úvodní informaci. Shrnul, že se jedná o rozsáhlý úkol, který je srovnatelný s projektem IPN Metodika. K tomuto úkolu se váže usnesení vlády ČR č. 351 ze dne 13. 5. 2015, kterým vláda uložila zpracovat tuto metodiku do prosince 2016. Zároveň však doplnil, že poskytovatelé podpory VaVaI mají velmi omezené možnosti pro realizaci tohoto úkolu a to jak personální tak hlavně odborné. Navrhnul, aby poskytovatelé dostali od Rady jasný signál, že Rada podporuje hodnocení programů a tím i vznik nové metodiky, která toto hodnocení bude upravovat.

Dr. Havlas krátce shrnul svoje zkušenosti s hodnocením programů na úrovni Rady, kterým se jako zpravodaj zabýval: hodnocení není průběžné, hodnotí se jen konečné výsledky projektů daného programu, nikoliv dopady celého programu.

Prof. Jurajda doplnil, že tento bod je též úkolem Rady, neboť tato problematika má být též součástí Metodiky 2017+.

Dr. Sychra uvedl, že vidí příčinu v příliš obecném formulování cílů jednotlivých programů a tím i jejich obtížnému následnému vyhodnocení. Tohoto nedostatku se je však již Rada vědoma a proto v současné době neváhá i 2x vrátit návrh programu předkladateli k přepracování. Dále Dr. Sychra uvedl, že základní parametry pro vyhlášení programu by měly být zakotveny již v zákoně a návrh věcného záměru je tak koncipován. Dalším logickým krokem by potom měla být prováděcí vyhláška, která ukotví Metodiku hodnocení programů účelové podpory jako závazný předpis.

Závěr diskuse shrnul předseda s tím, že materiál Ing. Srhoľce popisuje finální obecný cíl, ke kterému by se mělo dojít. Komise předložený materiál určitě doporučí Radě, ale nejprve je nutné počkat na finální týmem IPN Metodika schválený materiál, neboť Komise měla k dispozici pouze jeho předběžnou verzi, která ještě není určena ke zveřejnění. Komise se k tomuto tématu vrátí pravděpodobně na svém listopadovém jednání, kdy by již oficiální verze materiálu měla být k dispozici.

ad 8) Diskuse ohledne praxe certifikace aplikovaných výstupu.

K tomuto bodu vystoupil prof. Jurajda, který uvedl, že ve společenských a humanitních oborech mají aplikované výstupy typicky podobu publikací, což Metodika 2013 neumožňuje. V rámci platné metodiky a zadávacích dokumentací programů TA ČR Omega a MK NAKI mohou vznikat prakticky pouze výstupy typu certifikovaná metodika.

V reakci na toto vystoupení požádal předseda Dr. Sychru, aby do příštího jednání Komise zjistil, jak je poskytovateli (tj. TAČR, MK, MPSV, MŠMT, atd.) plněno doporučení Rady k certifikovaným metodikám, které Rada v minulosti přijala. Prof. Jurajda předběžně navrhl umožnit řešitelům předkládat poskytovatelům ke schválení certifikace založené na oponentských řízeních prováděných řešiteli. Předseda tímto bod přerušil do dalšího jednání Komise.

ad 10) Různé

Pod bodem různé nebyly předneseny žádné příspěvky.

ad 11) Závěr

Komise pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů

Rada pro výzkum, vývoj a inovace

Předseda poděkoval všem přítomným za jejich aktivní účast na jednání.

Příští řádné 79. jednání komise se uskuteční dne 12. 10. 2015. Místo konání bude v předstihu členům oznámeno.

V Praze dne 5. 10. 2015

Zapsal: Ing. M. Matějka

Schválil: prof. Ing. Jiří Málek, DrSc., v.r.